

Having considered the main methods of performance musical solution it can be noticed that the dramatic functions of special created music for the given performance and quoted musical fragments will be identical. The quality of musical solution depends on talent and artistic feeling of the composer or the music-maker who could create or pick out music from the existent musical material which would meet dramatic tasks of the stage and performance conception.

Key words: drama theatre, the musical component of dramatic performance.

УДК008(477)

Ганна Вікторівна Набокова
аспірантка

РОЗВАЖАЛЬНЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ: ІСТОРИОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ

У статті робиться спроба дослідити розважальне телебачення у контексті культурологічного знання на основі методологічних і теоретичних установок, методів і підходів різних гуманітарних наук. З метою характеристики методологічних підходів розглядаються наукові праці російських та українських вчених.

Ключові слова: культура, телевізійна культура, телебачення, телевізійний простір, медіа-розвага, розважальна парадигма, розважальне телебачення, розважальна програма, видовище.

Характерною тенденцією розвитку медіакультури в Україні останніх десятиліть стало інтенсивне розповсюдження телебачення як масового виду мистецтва. Його соціальна цінність полягає у практично безмежній аудіо- та відеоінформативності. Своєю фактографічністю й наближеністю до природи воно відкриває широкі можливості для відбору та інтерпретації дійсності. Синтезуючи жанрові особливості кіно, театру естради, літератури і музики, телебачення дедалі активніше реалізує свої можливості як засіб масової комунікації.

Важливе місце у поліфункціональному комплексі сучасного телебачення, у тому числі українського, належить реалізації масово-розважальної функції. Цілком закономірно вона привертає увагу дослідників широкої спеціалізації – культурологів, мистецтвознавців, філософів, психологів, теоретиків і практиків сучасних мас-медіа.

Окремі аспекти розважального призначення сучасної культури і мистецтва знайшли своє відображення у фахових статтях, монографічній літературі й дисертаційних дослідженнях. Сегмент розважального телебачення в різних аспектах його розвитку знайшов відображення у дослідженнях М. Данилевського, О. Касаткіна, А. Кісельової, О. Курової, І. Мащенко, С. Шаумян та ін. З'ясуванню окремих аспектів історії і сучасної практики вітчизняного розважального телебачення присвячені дисертаційні роботи М. Бурмаки, О. Косюк, О. Невмержицької, Ю. Рєви, Н. Чечель й деяких ін. Проте донині бракує досліджень, присвячених ґрунтовному історіографічному заглибленню у природу і сутність розважального телебачення, що є метою даної статті.

Феномен телебачення є важливим компонентом духовної культури у сучасному глобалізованому світі. Ця поліфункціональна мережа задовольняє зростаючі потреби масового глядача у поінформованні за наявності ефекту безумовності зображуваного. Телебачення сутнісно спроможне примушувати глядача мислити категоріями певного народу або людства в цілому, стабілізувати становище у світі, фіксує його у живих зорових образах. Потенціалом властивих йому жанрів – телевізії, телефільму, ексклюзивних інтерв'ю з видатними діячами культури і мистецтва – воно сприяє формуванню художньо-естетичних смаків масової аудиторії. Культурно-розважальні телевізійні програми є безумовно важливими для справи відновлення психічних сил людини, витрачених у процесі трудової, професійної діяльності. Розважальними програмами вважаються телевізійні програми, які організаційно та психологічно поєднують у собі елементи змагальності, гумору, гри й ескапізму, з емоційно-психологічною реакцією аудиторії, підсумково спрямованою на одержання естетичного задоволення й корисної релаксації.

Телевізійна розважальна культура є генетично закоріненою у стереотипи розваг населення народної видовищної культури в історії України. Такими, зокрема, є традиційні українські вечорниці (або ж "досвітки"). Вони відбувалися у патріархальному селі після завершення збирання врожаю й осіннього сезону весіль до настання Великого посту. Наприклад, стилізовані елементи театру українського вертепу було покладено в основу сучасних телевізійних любовно-еротичних розваг ("Медовий місяць", "Все для тебе", "Кохання з першого погляду" тощо), гумористично-сміхових ("Біла ворона", "Сміхограй"), трагедійних програм ("КВК", "Показуха", "СВ-шоу"), супутніх їм "ритуальних дійств": різноманітні кулінарні, музичні й розмовні шоу, модні "дефіле" тощо. Їхні сценаристи та постановники спираються на обширний емпірико-розважальний досвід століть і тисячоліть: здійснення численних ритуальних обрядодій, містерій, міраклів тощо. Сучасними істориками культури аргументовано доведено, що у найдавніших людських спільнотах географічна "зона розваг" знаходилася між культовим центром й так званою селітебною зоною (частиною) населеного пункту, призначеною для житла й сімейно господарських будівель. (Селітебна зона – частина населеного пункту, призначена для розмі-

щення житлових районів, суспільних будинків і споруджень.) Звичайно, це було місце на околиці села або на березі річки.

Здебільшого тут водилися хороводи – масові народні молодіжні дійства, сучасники яких ходили по колу з піснями, виконуючи характерні рухи, підпорядковані драматичній символізованій дії. Ре-презентанти ж панівних верств в теорії класового суспільства організували іманентні їм види розваг. Таким, зокрема, був банкет – урочистий (часом офіційний) обід у панському маєтку, сніданок або вечеря, які влаштовувались на честь якоїсь поважної персони або на відзначення певної знакової події.

Важливий етап у розвитку видовишно-розважального мистецтва стали поява й розбудова міст. У місті рельєфніше диференціювалися відмінності між працею та відпочинком, колективом і особистістю, свободою й несвободою. У порівнянні з доволі монотонним і бідним враженнями сільським життям міське середовище поставало своєрідним психологічно-компенсаційним механізмом з супутнім йому міфом про "вічне свято", перманентну розвагу.

Як вважає українська дослідниця Н. Чечель, синтезування елементів християнізованої й язичницької культури об'єктивувалося у функціонуванні українського шкільного й народно-містеріального театру з просторовим центром на міському (сільському) майдані. Видовишно-драматична культура України поступово еволюціонувала від князівсько-монастирського типу до пейзансько-мандрівного, міського й, нарешті, замкового з центром у шляхетському маєтку. Церковний і світський різновиди театру, об'єднані сакральним символізмом ритуальних дійств, греко-римськими та слов'янськими ігровими традиціями, трансформувалися у майданний народно-містеріальний театр, окремі елементи якого (верте і балага) у модифікованому вигляді зберігалися до початку ХХ ст. [15, 23].

Вважається, що першою в європейській науці спробою осмислити художньо-естетичну значущість розважального видовища у зв'язку з організацією масових антиклерикальних свят у революційній Франції, стали рефлексії французького філософа-просвітителя Ж.Ж. Руссо. Слід зазначити, що просвітителям звертали увагу переважно на театр, який у їхній свідомості й асоціювався головним чином з видовищем. Ці принципово нові форми святково-обрядової культури, правдиво відтворюючи навколишній світ, призначені були звеличувати та прославляти високі моральні якості народу як суб'єкта своєї історії. Ця тенденція розглядати театр як основне видовище зберігалася й у наступних наукових дослідженнях.

Сучасник та співвітчизник Руссо та Вольтер будували свою естетичну концепцію на принципі єдності театральної дії, місця й часу. На нього цей філософ, письменник та історик спирався при написанні п'єси "Едип". Тоді ж Вольтером було порушено питання про поєднання у театрально-сценічному видовищі різних видів мистецтва. У видовищних театральних п'єсах він вбачав школу виховання моральних чеснот [3, 292].

У ХХ ст. з появою кіно, а пізніше телебачення і комп'ютерної техніки актуалізувалася потреба у нових видах видовищної культури. Вона традиційно продовжувала будуватися на принципові театрально-сценічної дії, проте вимагала нових теоретико-методологічних і практичних технологій. Феномен телебачення з'явився потужним способом наочного інформування глядачів про явища суспільного життя та мистецтва за допомогою передачі на відстані зображення (статичного й рухомого, чорно-білого та кольорового) у поєднанні із звуком. В історії вітчизняного розважального телемовлення сучасними дослідниками виокремлюються кілька етапів: а) 1957– 970 рр. – період зародження та формування; б) 1970 р. – перша половина 80-х років – пригальмоване функціонування в умовах однопартійної тоталітарної системи; в) з другої половини 80-х років – період інтенсивного розвитку. Але остаточно розважальний сектор в українському та російському телебаченні утвердився на початку ХХІ ст. з появою жанру реаліті-шоу й активних запровадженням телевізійних вікторин, ток-шоу та гумористичних передач.

Проголошення державної незалежності актуалізувало потребу формування Україною власного телеінформаційного простору та його програмного заповнення. У процесі приватизації телеінформаційного простору створено також низку недержавних (комерційних) телекомпаній і редакцій, у діяльності яких вагоме місце належало трансляції розважальних програм. У сучасних умовах відбувається стрімка модернізація технічної бази вітчизняного телебачення із виробленням свого і засвоєнням зарубіжного досвіду розвитку розважальної телевізійної культури.

Із застосуванням синергетичної методології культуролог М. Малошик створив теоретичну модель культури сучасного телевізійного простору Росії. У рамках цієї системи технологічно функціонують мозаїчна, серійна та кліпова форми, детерміновані технічними можливостями телевізійного зображення, специфікою телевізійних передач й характером сприйняття телевізійної продукції глядачем [12, 3].

Дослідниця Н.Чечель досліджує традиційну культурологічну модель української видовишно-драматичної культури від часів функціонування на землях наших пращурів умовної стилістики давньогрецького обрядового, хорового та політичного театру (Ольвія, Херсонес, Боспор) до наших днів. Зазначена модель базується на принципові соціокультурної органічності і тяглості, збагаченої традиціями шкільного вертепного, народного самодіяльного, а згодом і професійного українського театру [15].

У дисертаційній роботі О. Касаткіна з'ясоване місце молодіжних телевізійних програм в аудіовізуальному просторі сучасної медіакультури. Дослідник характеризує телебачення у контексті глобалізаційних процесів сучасності як потужний інструмент впливу на масову свідомість, заглиблюється у природу відповідних соціокультурних механізмів цього впливу [7].

Комплексний морфологічний, інституціональний й змістовний аналіз "реаліті-шоу" у контексті сучасного культурологічного знання дозволив С. Жукову розкрити специфіку цієї жанрової форми як особливого соціокультурного простору феномену масової культури, виокремити й узагальнити перспективні тенденції його розвитку як інформаційно-семантичного знаряддя сучасної телевізійної комунікації, котра активно впливає на формування соціокультурних потреб молоді. "Реаліті-шоу", за концептуальною оцінкою С. Жукова, є ембріональним попередником нової громадсько-побутової культури, яка лише народжується, відображаючи сучасний соціальний стан життєдіяльності суспільства на телевізійному екрані, у процесі селекції якого може вирости новий соціокультурний феномен з ще не зовсім ясними параметрами [4, 12]. Дослідником вивчено досвід телевізійних технологій організації реаліті-шоу у мас-медійному просторі Російської федерації на обсяговому емпіричному матеріалі, здійснено культурологічний прогноз подальшої реалізації рекреаційно-пізнавальної функції каналів телебачення в контексті розважальних форм телебачення [4, 18].

О. Курова розглядає розважальну парадигму російської телекультури у контексті її головних ціннісних орієнтацій. Досліджуючи її соціопсихологічний вимір, вона застерігає, що надмірна захопленість розважальним потенціалом телевізійної гри може спричинити загострення негативних проявів егоїзму, гедонізму та споживацької психології [11].

Дисертаційна робота О. Невмержицької присвячена дослідженню процесу морального виховання підлітків засобами розважальних програм центральних телевізійних каналів України. Визначено ціннісний потенціал сучасних розважальних програм українського ТБ, запропоновано їхню класифікацію у відповідності з наявним виховним потенціалом. За жанровими ознаками телевізійні розважальні програми диференціюються розподілялися на естрадні шоу, кулінарні телепрезентації, покази моди, гумористичні та шоу-бізнесові програми, тематичні телевізійні конкурси, "реаліті-шоу" та ін. [13].

Ґрунтовним аналізом телевізійних розважальних програм позначена дисертаційне дослідження Г. Кондратенко, присвячене проблемі формування творчої активності студентів педагогічного коледжу засобами музично-сценічної діяльності. Осмислення й узагальнення розмаїтого емпірико-фактичного матеріалу дають підставу стверджувати, що найпродуктивнішими у плані прищеплення навичок самостійної художньої творчості є вистави, капусники, музично-розважальні програми, КВК в їх різних модифікаціях, художньо-самодіяльні марафони тощо [9, 4].

З-поміж останнім часом наукових розвідок привертають увагу розвідки з історії становлення екранної культури у контексті глобалізованого соціокультурного процесу. Аналізуючи екранну культуру як ефективний канал поширення інформації, її поширення засобами кіно, телебачення й комп'ютерної техніки, Т. Кисельова наголошує на небезпеці її прихованої маніпулятивності [8, 1242].

Зазначене пов'язане із "заколисуючим ефектом" телебачення, який спричиняє пасивність сприйняття глядачем інформації. Поєднанням тексту, образів, музики й домашньої обстановки релаксують мозок людини, й цьому сприяє фахова побудова програм. Наскільки людини виявляється залежною від телевізійного видовища, свідчить велика серія скандалів у США, пов'язаних з викриттям махінацій у популярних телевізійних шоу-вікторинах. Унаслідок вибіркового опитування телеглядачів Інститутом Геллапа з'ясувалося, що 92 % з них знало про ці махінації, проте 40 % хотіли "дивитися телевікторини, навіть знаючи, що вони сфальсифіковані" [6, 313-314].

Основна мета дисертаційного дослідження російського культуролога С. Шаумяна полягає в теоретичному обґрунтуванні концепції генезису видовища в якості самостійного явища культури. В його дисертаційній роботі був здійснений критичний аналіз генезису західноєвропейської й російської видовищної культури від її джерел до зрілості, що настала у XVIII ст.

Аналізуючи ґенезу видовищної культури, С. Шаумян підкреслює, що кожен її компонент є зверненим до свідомості глядача, підпорядковуючись потребам його продуктивної уяви. Телевізійна гра, на його думку, реалізує своє розважально-пізнавальне призначення, задовольняючи зростаючі духовні потреби глядача. Осмислення феномену телевізійної гри здебільшого має характер стихійного сприйняття досвіду без його теоретичного аналізу. Поняття телевізійної розважальної видовищності поширюється на всю розгалужену систему експресивно-динамічних ефектів та прийомів зацікавлення глядача динамікою дійства із запрограмованим та очікуваним результатом. Й у такий спосіб режисером розв'язується проблема посилення ефекту "примусової сугестивності" телевидовища з метою націленості глядача на сприйняття його основної ідеї. За твердженням С. Шаумяна, видовище як багатоаспектне соціокультурне явище протягом тривалої просторово-часової еволюції розбудовується у напрямку своєї внутрішньої зрілості й реалізує потребу цілеспрямованої організації суспільства. Суперечливість трактувань цього явища, недостатність його теоретичного розуміння, на думку вченого, відбуваються не тільки в теоретичних добутках, але й у телевізійній практиці [16, 12-13].

Російським культурологом Д. Буклансом здійснено аналіз деяких комунікативних аспектів гри КВК як явища сучасної масової культури. Дана праця представляється особливо актуальною у зв'язку з активним розвитком засобів масової інформації, в умовах стрімкої модернізації телебачення та мережі Інтернету у глобалізованому світі [1].

У кандидатській дисертації М. Бурмаки [2] досліджуються сучасні технології створення контактних телевізійних програм в системі українського телебачення. Важливість вирішення проблем, пов'язаних з жанровою й тематичною модернізацією телевізійного простору, посилюється у міру за-

провадження сучасних контактних телепрограм. Продуктивний діалог екранними засобами у процесі телекомунікації, навпаки, є фактором, сприяючим стимулюванню соціокультурної активності глядачів. Технічна база вітчизняного телебачення покращується завдяки залученню цифрових технологій, а також новітнім розробкам у галузі нейролінгвістики тощо.

Об'єктом дослідження українського культуролога Т. Реви виступає змістовна поетика сучасного телебачення як видовищної екранної реальності. На думку авторки, саме телебачення несе в собі контекст бачення, що є видовом, процесом бачення. Коли цей процес стає зрежисованим, здійсненим, він набуває рис видовища. Видиво як бачення, як видовище є одна із категорій, що орієнтує величезний категоріальний ряд журналістських категорій, опрацьованих реалій і категорій телебачення в культурологічній простір [14].

Дисертаційна робота О. Косюк стала першою спробою конструювання теоретичної концепції сучасних медіарозваг, включаючи формування термінологічної бази, класифікацію продуктованих електронними ЗМІ проектів, інтерпретацій інтеркурсу від архаїчних до новітніх варіантів семантичного наповнення культурно-релаксаційних механізмів. Запропоновано авторську класифікацію стереотипів реалізації культурної розважальності, фіксованих аудіовізуальними засобами масової комунікації [10].

Художнє мовлення у телевізійному ефірі, артистична пластика й розгалужена система технічних ефектів сукупно, але водночас диференційовано впливають на свідомість масового глядача. І не дивно, що поняття телевізійної розваги пов'язується з емоційно-психологічною сферою життєдіяльності людей, зважаючи на ту обставину, що сучасний глядач сприймає конкретні медіазмісти як розважальні за наявності ефектів новизни й несподіваності з відповідною психічною реакцією, векторно зорієнтованою на позитив. Сутнісною особливістю телебачення, споріднюючою його з декоративно-прикладним мистецтвом, є "домашність" сприйняття. Усі, хто потрапляють на телеекран, oprіч своєї волі реалізують себе не лише як представника певної професії, але й у якості живих образів у наймасовішому виді мистецтва. Тому важливо, щоб кожен діючий екранний суб'єкт телевізійної розважальної передачі був яскравою, "позапрограмованою" особистістю, здатною задовольнити потреби аудиторії у розважальній культурі.

Цілеспрямованому вивченню духовно-інформаційних потреб телеглядачів і мобілізації ресурсів на створення і трансляцію високоякісного телевізійного продукту сприятиме новітня технологія телевізійного маркетингу. Телевізійний маркетинг – це соціальна технологія, спрямована на задоволення потреб людей в інформації і розвазі шляхом доставки телевізійного продукту.

Йдеться про визначення найрентинговішої розважальної телепрограми, в яку доцільно вкласти гроші, окреслити оптимальний ефірний час її показу з метою якнайповнішого задоволення духовних потреб телеглядачів, зважаючи на їхню загальну культуру й професійну підготовленість, спосіб життєдіяльності та прагнення подальшого самовдосконалення. Слід прагнути органічного поєднання у сучасній масовій телевізійній культурі, її належної інформаційно-пізнавальної та виховної насиченості з привабливістю форм та врахуванням чинника суспільно-корисної рекреаційності.

Окремі дослідники несправедливо вбачають у домінуванні примітивної розважальності причину кризи духовності суспільства, хоча насправді це один з її симптомів. Розважально-дозвіллева функція технологізованої культури у масовому масштабі нерідко набуває потворних форм, оскільки її адепти, керуючись спрIMITИзовано-меркантильними інтересами, надто легковажно трактують негативні прояви людської поведінки (фізичне насильство, цинізм, криміналізований спосіб життя). Вестернізація кіно-теле-відеопродукції є особливо небезпечною для справи національно-патріотичного виховання молоді. Її загроза криється у нігілістичному ставленні певної частини наших одноплемінників до цінностей духовної культури, традицій і звичаїв свого народу [5].

Сучасна телевізійна масова культура зорієнтована на культивування естетико-психологічних потреб у дозвіллі, розважанні, емоційній компенсації та розрядці. Вона є дистанційованою від вишуканих смаків й глибоких духовних шукань у порівнянні з елітарною культурою. Але в цій галузі культури найширша аудиторія, вона миттєво задовольняє запити людей та динамічно реагує на нові події у їхньому житті. Справою моральної престижності для діячів сучасної телевізійної культури має стати продукування високих творів сценічного мистецтва.

Отже, дослідження культурно-розважальної парадигми сучасного телебачення проводиться у наступних напрямках: праці, присвячені історії та стану телевізійної культури, особливостям медіарозваг (Є. Курова, О. Косюк, М. Малошик, Т. Рева, Н. Чечель, С. Шаумян та ін.); праці, які розкривають вплив телевізійних розважальних програм на молодіжну аудиторію (О. Касаткін, Т. Кисельова, Г. Кондратенко, О. Невмержицька та ін.); праці, які аналізують природу гри як необхідного елемента розважальних програм (Д. Букланс, С. Жуков та ін.). Опис створення й функціонування молодіжних телевізійних культурно-розважальних, дозвіллевих програм можна знайти у працях М. Бурмаки, О. Касаткіна. Не викликає сумнівів, що дослідження подальшого розвитку розважальних програм вітчизняного телебачення буде актуальним та практично корисним.

Література

1. Букланс Д. Г. КВН как феномен современной массовой культуры: коммуникативные аспекты: Автореферат дис. на соиск. учен. степ. канд. культурологии: спец. 24.00.01 "Теория и история культуры" / Д. Г. Букланс. – Киров, 2010. – 19 с.

2. Бурмака М. В. Технологія створення контактної телевізійної програми в контексті українського телебачення : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філол. наук: спец. 10.01.08 "Журналістика" / М.В. Бурмака; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 20 с.
3. Вольтер. Рассуждение о древней и новой трагедии / Вольтер. – М.: Высшая школа, 2002. – 314 с.
4. Жуков Сергей Геннадиевич. Реалити-шоу в социокультурном пространстве массовой культуры: автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. культурологии: спец. 24.00.01 "Теория и история культуры" / С.Г. Жуков. – Краснодар, 2009. – 22 с.
5. Задворний А. Інформаційна безпека й свобода слова в Україні / А. Задворний // Україна: Інформація й свобода слова. Збірник законодавчих актів, нормативних документів та статей фахівців. – К.: Молодь, 1997. – С.723-750.
6. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием / С.Г. Кара-Мурза. – М.: Эксмо, 2011. – 864 с.
7. Касаткин О.В. Досугово-развлекательные телевизионные программы для молодежи как явление молодежной субкультуры : автореферат на соиск. учен. степ. канд. культурологии: спец. 24.00.01 "Теория и история культуры" / О.В. Касаткин. – М., 2010. – 34 с.
8. Киселева Т. Г. Экранная культура в меняющемся мире / Т. Г. Киселева // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: 10-я юбил. междунар. конф. "Крым 2003": Тр. конф. – М., 2003. – Т. 3. – С. 1241-1244.
9. Кондратенко Г.Г. Формування творчої активності студентів педагогічного коледжу в процесі музично-сценічної діяльності: спец. 13.00.02 "Теорія та методика музичного навчання" / Г.Г. Кондратенко; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2007. – 19 с.
10. Косюк О. М. Розважальна функція електронних засобів масової комунікації: світовий контекст та національні особливості. : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філол. наук: спец. 10.01.08 "Журналістика" / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Львів, 2006. – 18 с.
11. Курова Е. Г. Российская телевизионная культура: анализ современной ситуации : автореферат дис. на соиск. учен. степ. кандидата философских наук : спец. 24.00.01 "Теория и история культуры" / Е.Г. Курова; Юж. федер. ун-т. – Ростов-на-Дону, 2008. – 26 с.
12. Малошук М.В. Культура современного российского телевизионного пространства: автореферат на соиск. учен. степ. канд. культурологи: спец. 24.00.01 "Теория и история культуры" / М.А. Малошук. – Улан-Удэ, 2004. – 21с.
13. Невмержицька О.В. Розважальні програми центральних каналів телебачення України як чинник морального виховання підлітків : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.07 "Теорія і методика виховання" / О.В. Невмержицька; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2006. – 20 с.
14. Рева Ю.А. Творча особистість в умовах масової культури / Рева Ю.А. // автореферат на здоб. наук. ступ. канд. культурології: спец. 26.00.01 – "Теорія й історія культури". – Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2008. – 19 с.
15. Чечель Н.П. Дискурс стилю в ретроспективі української видовищної й драматичної культури: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра філософ. наук: спец.17.00.01 "Теорія та історія культури" / Н.П. Чечель; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2005. – 36 с.
16. Шаумян С.С. Генезис зрелищной культуры от истоков к зрелости (XVIII в.) : Западная Европа и Россия: дис. на соиск. учен. степ. канд. истор. наук : спец. 24.00.01 "Теория и история культуры" / С.С. Шаумян [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/genezis-zrelischnoi-kultury-ot-istokov-dozrelosti-xviii-v-zapadnaya-evropa-i-rossiya>

References

1. Buklans D. G. KVN kak fenomen sovremennoy massovoy kul'tury: kommunikativnye aspekty: Avtoreferat dis. na soisk. uchen. step. kand. kul'turologii: spets. 24.00.01 "Teoriya i istoriya kul'tury" / D. G. Buklans. – Kirov, 2010. – 19 s.
2. Burmaka M. V. Tekhnolohiia stvorennia kontaknoi televiziinoi prohramy v konteksti ukrainskoho telebachennia : Avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. kand. filol. nauk: spets. 10.01.08 "Zhurnalistyka" / M.V. Burmaka; Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. – K., 2004. – 20 s.
3. Vol'ter. Rassuzhdenie o drevney i novoy tragedii / Vol'ter. – M.: Vysshaya shkola, 2002. – 314 s.
4. Zhukov Sergey Gennadievich. Realiti-shou v sotsiokul'turnom prostranstve massovoy kul'tury: avtoref. dis. na soisk. uchen. stepeni kand. kul'turologii: spets. 24.00.01 "Teoriya i istoriya kul'tury" / S.G. Zhukov. – Krasnodar, 2009. – 22 s.
5. Zadvornyi A. Informatsiina bezpeka y svoboda slova v Ukraini / A. Zadvornyi // Ukraina: Informatsiia y svoboda slova. Zbirnyk zakonodavchykh aktiv, normatyvnykh dokumentiv ta statei fakhivtsiv. – K.: Molod, 1997. – S.723-750.
6. Kara-Murza S. G. Manipulyatsiya soznaniem / S.G. Kara-Murza. – M.: Eksmo, 2011. – 864 s.
7. Kasatkin O.V. Dosugovo-razvlekatel'nye televizionnye programmy dlya molodezhi kak yavlenie molodezhnoy subkul'tury : avtoreferat na soisk. uchen. step. kand. kul'turologii: spets. 24.00.01 "Teoriya i istoriya kul'tury" / O.V. Kasatkin. – M., 2010. – 34 s.
8. Kiseleva T. G. Ekrannaya kul'tura v menyayushchemsya mire / T. G. Kiseleva // Biblioteki i assotsiatsii v menyayushchemsya mire: novye tekhnologii i novye formy sotrudnichestva: 10-ya yubil. mezhdunar. konf. "Krym 2003": Tr. konf. – M., 2003. – T. 3. – S. 1241-1244.
9. Kondratenko H.H. Formuvannia tvorchoi aktyvnosti studentiv pedahohichnoho koledzhu v protsesi muzychno-stsenichnoi diialnosti: spets. 13.00.02 "Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia" / H.H. Kondratenko; Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova. – K., 2007. – 19 s.
10. Kosiuk O. M. Rozvazhalna funktsiia elektronnykh zasobiv masovoi komunikatsii: svitovyi kontekst ta natsionalni osoblyvosti. : avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. kand. filol. nauk: spets. 10.01.08 "Zhurnalistyka" / Lviv. nats. un-t im. I.Franka. – Lviv, 2006. – 18 s.
11. Kurova E. G. Rossiyskaya televizionnaya kul'tura: analiz sovremennoy situatsii : avtoreferat dis. na soisk. uchen. step. kandidata filosofskikh nauk : spets. 24.00.01 "Teoriya i istoriya kul'tury" / E.G. Kurova; Yuzh. feder. un-t. – Rostov-na-Donu, 2008. – 26 s.

12. Maloshik M.V. Kul'tura sroemennogo rossiyskogo televizionnogo prostranstva: avtoferat na soisk. uchen. step. kand. kul'turologi: spets. 24.00.01 "Teoriya i istoriya kul'tury" / M.A. Maloshik. – Ulan-Ude, 2004. – 21с.
13. Nevmerzhytska O.V. Rozvazhalni prohramy tsentralnykh kanaliv telebachennia Ukrainy yak chynnyk moralnoho vykhovannia pidlitkiv : avtofer. dys. na zdob. nauk. stup. kand. ped. nauk: spets. 13.00.07 "Teoriia i metodyka vykhovannia" / O.V. Nevmerzhytska; Kherson. derzh. un-t. – Kherson, 2006. – 20 s.
14. Reva Yu.A. Tvorchia osobystist v umovakh masovoi kul'tury / Reva Yu.A. // avtoferat na zdob. nauk. stup. kand. kulturolohi: spets. 26.00.01 – "Teoriia y istoriia kul'tury". – Kyivskiy natsionalnyi universytet kul'tury i mystetstv, Kyiv, 2008. – 19 s.
15. Chechel N.P. Dyskurs styliu v retrospektyvi ukrainskoi vydovyshchnoi y dramatychnoi kul'tury: avtofer. dys. na zdob. nauk. stup. d-ra filosof. nauk: spets.17.00.01 "Teoriia ta istoriia kul'tury" / N.P. Chechel; Kyiv. nats. un-t im. T.Shevchenka. – K., 2005. – 36 s.
16. Shaumyan S.S. Genezis zrelischnoi kul'tury ot istokov k zrelosti (XVIII v.) : Zapadnaya Evropa i Rossiya: dis. na soisk. uchen. step. kand. istor. nauk : spets. 24.00.01 "Teoriya i istoriya kul'tury" / S.S. Shaumyan [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.dissercat.com/content/genezis-zrelischnoi-kul'tury-ot-istokov-do-zrelosti-xviii-v-zapadnaya-evropa-i-rossiya>

Набокова А. В. Развлекательное телевидение: историография проблемы

В статье делается попытка исследовать развлекательное телевидение в контексте культурологического знания на основе методологических и теоретических установок, методов и подходов разных гуманитарных наук. С целью характеристики методологических подходов рассматриваются научные работы российских и украинских ученых.

Ключевые слова: культура, телевизионная культура, телевидение, телевизионное пространство, медиа развлечение, развлекательная парадигма, развлекательное телевидение, развлекательная программа, зрелище.

Nabokova G. Entertainment television: historiography of the scientific problem

An intensive expansion of television as a mass oriented art form has been a characteristic tendency in media culture evolution in Ukraine over the recent decades. Its social value lies in the unlimited audio and video informational capacity. Factual and close to actuality as it is, television allows for wide capabilities of selection and interpretation of reality. By synthesizing the genre related features of cinema, variety show, literature and music, television increasingly implement its potential as a mass communication medium.

An important part within the poly-functional complex of modern television, including that of Ukraine, is the implementation of mass entertainment function. Naturally, the latter has been of an interest for scholars of wide range, such as cultural scientists, art critics, philosophers, psychologists, modern mass media theoreticians and practitioners. Particular aspects of modern culture and art are reflected in specialized articles, studies and dissertation researches.

The phenomenon of television is definitely a significant element of moral culture in a globalized modern world. This poly-functional network answers the mass viewer needs in information due to the absoluteness of representation. Television is virtually capable of making the viewer think within the categories of a definite nation or humanity on the whole as well as, to certain extent, affecting the ethics on the global scale by implantation of natural positive visual images. With the potential of the genres inherent to television such as TV play, TV movie, interviews with prominent culture and art personalities it contributes to formation of the artistic and aesthetic tastes of mass audience.

Cultural entertainment television content is undoubtedly significant for the recovery process as an individual's mental powers are consumed during working and professional activity. By entertainment content is considered that containing elements of competition, humor, game and escapism combined psychologically and by screenplay resulting in the audience's emotional reaction that ultimately leads to aesthetic pleasure and healthy relaxation.

Television entertainment culture is genetically rooted in the people's pastime stereotypes, in history of Ukrainian folk show culture such are traditional Ukrainian evening parties "vechornytsi".

As an important phase in evolution of show and entertainment art the emergence and expansion of the cities should be viewed upon. It's in the city that contrasts between work and pastime, group and personality, freedom and constraint came out dramatically. Compared to rather monotonous, poor of impressions country life the city environment became a kind of physiological compensation mechanism accompanied with the myth of "eternal feast", permanent entertainment.

The first attempt in the European science to comprehend the artistic and aesthetic significance of the entertainment show in connection with mass anti-clerical activities during French Revolution is considered to be the reflections of the French Enlightenment philosopher Jean-Jacques Rousseau. It should be noted, that Enlightenment philosophers referred principally to the theater, in their minds mainly associated with the show. Those fundamentally new forms of ceremonial culture, being a veridical reflection of the surrounding world, were meant to glorify the moral merits of the nation as a history subject. The tendency of viewing the theater as a main show act can be traced in later scientific researches.

The declaration of state independence made it a matter of necessity for Ukraine to form the country's own television sphere as well as its program content. In course of privatization of the television and media sphere a number of non-state (commercial) TV broadcasting and TV production companies was established, entertainment content being a significant part of their activity. In modern conditions a fast technical upgrade of domestic television facilities takes place together with own production and adaptation of foreign experience in entertainment television culture.

The study of the modern television cultural entertainment paradigm takes following directions: the works on history and current situation in television culture, media entertainment features (E.Kurova, O.Kosyuk, M. Maloshyk, T.Reva, N.Tchetchel, S.Shaumyan and others); the works exposing the influence the entertainment television content has upon youth audience (by O. by O.Kasatkin, T.Kiselyova, G.Kondratenko, O.Nevmerjitska and others); the works analyzing the nature of the game as a essential element of entertainment content (D.Buklans, S. Zukov and others).

The process of creating youth oriented entertainment content and its functioning is described in the works by M.Burmaka and O.Kasatkin. Undoubtedly, the study of domestic television entertainment content further development will remain relevant and of practical usage.

Key words: culture, television culture, television, television sphere, media entertainment, entertainment paradigm, entertainment television, entertainment program, show.